

Federico García Lorca

К Р В А В А С В А Т В А

K R V A V Á

S V A T B A

Federico García Lorca

Bodas de Sangre

Básně a dramata Federica Garcíi Lorcy jsou do posledního svého verše, do poslední své repliky prochnutý vůní a barvou španělské země, respektive básníkovy rodné Andalusie a Granady. Bigotní, ortodoxní katolicismus na jedné straně a bezprostřední pohanská smyslnost, vycházející z prapůvodních zdrojů lidské existence na straně druhé, ztormovaly život této společnosti a daly ve své podivuhodné symbióze vzniknout konfliktům, jež si ve své otevřenosti a nahé brutalitě nezdají s velkými konflikty antiky. V Lorcových dramech, a zejména ve trojici tragédií, jež jsou spjaty leitmotivem zmarněných ženských osudů (Krvavá svatba, Plánka a Dům doni Bernardy Albové) se dostáváme do oblasti, které zůstávají běžně dramatické produkci našeho století skryty.

Námět Krvavé svatby je sice vzat ze stručné novinové noticky, popisující skutečnou událost, která se odehrála na andalusském venkově. Tu to konkrétní realitu přetváří Lorca v mohutnou tragickou báseň, v níž se střetávají elementární principy lidského bytí; dochází ke konfliktům základních protikladů, ať už ve vztazích mezi postavami hry nebo v nich samotných. A není náhodou, jestliže v závěrečné fázi hry, poté co konflikt protagonistů dospívá ke svému kulmináčnímu bodu, nechává Lorca na jevišti vstoupit v postavách Luny a žebračky samotnou přírodu. Není to samoúčelný dramatikův efekt, je to logické dovršení situace, příroda — „natura“ přestává být pozadím tragédie, stává se jedním z jejích hlavních komponentů.

Mezilidské vztahy i vnitřní život hrdinů se zbavují všech nánosů a ornamentů, náhle jsou před nás postaveny ve své originální podobě konfliktů života a smrti, rození a umírání, rozkvětu a usychání. Tyto základní kon-

flikty si hrdinové Krvavé svatby nesou jak sami v sobě, tak ve vztahu ke svým protihráčům. Touha po vlastní realizaci, provedená bláznivým výtrskem bez ohledu na překážky a zábrany soupeří s ustálenými mytickými dogmaty, jež přesně vymezují chápání života a jeho uskutečnění, ať jde o dogma manželství, majetku či krevní msty.

Materie Lorcových dramát je přísně realistická, ve svých detailech až naturalistická. Přesto nám není nic tak vzdáleno, než chápání Krvavé svatby jako obrazu ze života španělské vesnice ve stylu koženkového realismu. Snažíme se v inscenaci o to, aby plně promluvil velký básník Lorca. Zijeme v době, která bývá charakterizována slovy neurotická, infarktní. Slova už dávno přestala být prostředkem k porozumění mezi lidmi a ztratila svou sdělnou hodnotu. Naše vzájemné vztahy jsou de facto obrazy, či spíše karikaturami těchto vztahů. Dejme tedy slovo básníkovi, který pojmenoval věci jazyk pravým jménem.

Mojmír WEIMANN

Prolitá krev

(Úryvek)

Že ji vidět nechci!

Pověz luně, ať se zjeví,
že už nechci vidět písek
jeho krvi potřísněný.

Že ji vidět nechci!

Luna, luna dokořán.
Koník oblaků jak z pění,
šedivá aréna ze sna,
vrby kolem bariéry.

Že ji vidět nechci!
Vzpomínku mám pod plameny.
Povězte to do jasmínů,
do té jejich útlé běli!

Že ji vidět nechci!

Kráva zestárlého světa
vlekla smutně vyplazený
jazyk po čenichu krve,
vycezené do arény,
a dva býci z Guisanda,
zpla smrt, jak zkameněli,
zabučeli jak dva věky,
syté chůze širou zemi.

Ne.
Že ji vidět nechci!

(Z poemy Pláč pro Ignacia
Sáncheze Mejiasé)
Přeložil Lumír Cvrtný

F e d e r i c o G a r c i a

L o r c a

K R V A V Á

S V A T B A

BODAS DE SANGRE

Tragédie o sedmi obrazech

Přeložil Lumír Cvrtný

Režisér: Bedřich Jansa

Výtvarník scény: arch. Vladimír Nývlt j. h.

Výtvarník kostýmů: Irena Nývltová j. h.

Scénická hudba: Karel Kupka

Choreografie: Julie Jastřembská

Osoby a obsazení:

Matka

Nevěsta

Tchyně

Žena Leonardova

Služka

První děvče

Druhé děvče

Leonardo

Ženich

Otec

Smrt - žebračka

První dřevorubec

Druhý dřevorubec

Třetí dřevorubec

Sousedka

Svatebčan

Svatebčané, děvčata, sousedky

Anna Kratochvilová,

nositelka vyznamenání

„Za zásluhy o výstavbu“

Milena Asmanová

Vlasta Vlasáková

Zdena Vařečková

Jiřina Froňková

Jana Vaňková

Jana Lukešová

Karel Vochoč

Václav Antoš

Bedřich Kolliner

Zasloužilá umělkyně

Zora Rozsypalová

Miloš Pavlín

Přemysl Matoušek

Stanislav Šárský

Dagmar Veselá

Aleš Košnar

členové externího sboru činohry SDO

a Státní konzervatoře

Představení řídí: Milada Pecháčková

Text sleduje: Milada Dehnerová

Přestávka po třetím obraze

Předpremiéra dne 23. října 1968

Premiéra dne 26. října 1968 v Divadle Jiřího Myrona

ELEGIE

Stemně snědou pletí z povadlého nardu
kráčíš podvečerem zářivým a jasným
vydechujíc vonné kadidlo své touhy:
přemoc tvého klína z očí přetéká ti.

Naotech nosíš hořkost mrtvé nevinnosti,
v dionýské čiši tvého břicha tká si
pavouk neplodnosti závoj, který skryje
lůno nerozkvetlé živou růží krásy,
panenské tvé lůno, které neobtěžká
plodem milování.

Ve své bílé dlani
chráníš přadena svých iluzí, tu přízi
zřešlou již navždy, zatím co ti zhavi
duši nenasytná vášeň po palibcích
a tvé srdce matky hrá si s vidinami
kolébek a míru, tak jako tvá ústa
modrý len si předou na ukolébavky.

Kdyby se jen láska dotkla tvého těla,
zlátla bys jak Ceres plodivými klasy
a jak Maria bys dala vytrysknouti
z panenského prsu hvězdám mléčné dráhy.

Ale uvadneš jako magnolie.
Řeřavá tvá stehna nikdo nepohladí,
do hřívý tvých vlasů nikdo nepohrouží
prsty, jak by toužil probrat struny harfy.

Ó, ty ženská sílo z ebenu a nardu,
v jejímž dechu bíle kvetou boolehlay,
Venuše má v plášti z Manily, jež voníš
kytarou a douškem z vinic od Malagy.

Tys jak černá labuť z laguny, kde kvete
lotos teskných písní mezi pomeranči
rudých vín a pěny s kořennou svou vůní
pod křídla jí v chladné hnízdo zatékají.

S nikým neobtěžkáš. Tvoje políbení,
ó, ty andaluská mučednice lásky,
budou jak to noční ticho nad vinicí
a jak hukot vody zadržené hrází.

V tváři hloub a hloub se usazují oči,
ve stříbro se mění tvoje černé vlasy,
ztepilá tvá šíje se ti nachyluje,
ňadro se ti s každým vonným vzdechem ztrácí.

Ó, ty ženo štíhlá, mateřská a žhavá!
Všechny hvězdy, co jich širé nebe tají,
zamiřily na tvé srdce bez naděje,
panno bolestná, aby je probodaly.
Uvidí se v tobě andaluská země,

mlčící, ač trpí nevýslovnou vášní,
vášní ukolébanou pod vějíři,
strašnou vášní, kterou dusí mantilami
v hrdlech, v nichž se vlna sněhu s nacheť střídá
a jež zkravěly dravé, chtivé zraky.

Panenská se ztrácíš do podzimní mlhy,
sestro Cecilie, Inés, sladké Kláry;
bakchantkou být, celá ověněna révou
pod zeleným věncem z listí tančila bys.

Nedozríný smutek, zakletý v tvých očích,
mluví za tvůj život zdupaný a marný,
za den míjející jak pod oknem chodci,
uzavřený v chudém bytě, jednotvárný
jako déšť, jenž padá do hořkého ticha
staré maloměstské uličky, a z dále
odněkud, kde náhle rozhoupali zvon
zní sem jeho úder, hluchý, přerývaný.

Marně nasloucháš těm názvukům, ty nikdy
nedoposloucháš se sladké serenády,
skryta za okénkem, sotva dýchající.
Ticho bezedného žalu při setkání
ňader dávno vyschlých, znavených a mdlých,
s novou vlnou vášně, mladé dívčí lásky!

Něhou nedotčené
odnesou tvé tělo.
Vstane svítáníčko
nad černými lány.
Vykvetou ti z prsou sněhobílé růže,
oči tvé se změni na karafiáty.
Ale strašný žal ti za hvězdami vzletí,
sám jak jedna z hvězd, a výšine je z dráhy.

Přeložil Lumír Čivrný

Smrt Toníčka Camboria

Zazvučel táhlý žalozpěv
nad řekou Quadalquivir,
starý chór, v němž tone hlas,
v mužný hvozdík zakletý.
Pohroužil jim v boji do bot
rozkacené kančí kly.
Jeho dlouhé, hladké skoky
klouzaly jak delfíni.
Tonul v krvi nepřítelů,
kravatu si barvil v ní,
ale dýky byly čtyři,
nezbylo než dát se jim.
A když trčí hvězdná kopí
z šedé vodní hladiny,
když se býčkům o levkojích
zdají světlemodré sny,
zvučí táhlé žalozpěvy
nad řekou Quadalquivir.

„Antonio Torres Heredio,
tvrdý Camborio, ty,
osmahlý v zeleni luno,
v mužný hvozdík zakletý:
kđopak ti to zmařil život
u řeky Quadalquivir?“
„Čtyři bratřenci mř jsou to,
původem z Benamejí.
To, co každému by přáli,
u mne rádi neměli.
Střevičky nachové barvy,
medailónky ze sloni,
a tu pleť mou, uhnětenou
z jasmínu a z olivy.“

„Ach, Toničku Camborio,
císařovny hoden jsi!
Vzpomeň si na svatou Pannu,
vždyť ty musíš umřít.“
„Ach, Federico Garcio,
zavolej sem četníky!
Jako třítina kukuřičná,
život můj se přelomil.“

Krev vystřikla na tři rázy,
smrt mu sáhla na profil,

na tu živou minci, kterou
nesmř razit nikdo víc.
Jeden aněl uloží mu
hlavu tiše do peřin,
druzí v nevyšlovném hoři
lampičku mu zapálí.
A než dojdou bratřankové
domů do Benamejí,
zmlknou táhlé žalozpěvy
nad řekou Quadalquivir.

• Přeložil Lumír Čivrný

„Až zachutná tráva z
mému koni, jenž se
až se do větru jak d
vsáknou mlhy u rákos
až se pláň od žhavé
léta v krvi ocití,
až si ve mně rozsvítí
jiní svoje hvězdné zn
dokáži ti snad, že z
pro tebe chci zemřít“

• Přelo

Federico García Lorca: Krvavá svatba. — Program vydalo Státní divadlo
v Ostravě v redakci Mojmirá Weimanna. — Kresby a grafická úprava Karel
Haruda, fotografie František Krasl, typografická spolupráce Lubomír Kus. —
Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., provoz 22, Ostrava 1, Hollarova 14.
Cena 2 Kčs.